T095 ATĐ 7 (14) Luận A Tỳ Đàm Tỳ Bà Sa Q13-Kiền Độ Tạp-Nhân

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA
QUYEÅN 13
Chöông 1: KIEÀN-ÑOÄ TAÏP

Phaåm 3: NHAÂN, Phaàn 1

Möôøi hai chi duyeân cuûa moät ñôøi ngöôøi naày, coù bao nhieâu duyeân quaù khöù, bao nhieâu duyeân vò lai, bao nhieâu duyeân hieän taïi? Chöông vaø giaûi thích nghóa chöông nhö theá, trong ñoù, neân noùi roäng laø Öu-ba-ñeà-xaù. Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Vì nhaèm ngaên nghóa cuûa ngöôøi khaùc, nhö Tyø-baø-Xaø-baø-ñeà noùi: Duyeân khôûi laø phaùp voâ vi. Hoûi: Vì sao ngöôøi kia noùi duyeân khôûi laø phaùp voâ vi. Ñaùp: Vì ngöôøi kia döïa vaøo kinh Phaät, kinh Phaät noùi: Neáu Ñöùc Phaät xuaát theá, hoaëc khoâng xuaát theá, phaùp truï nôi phaùp giôùi, Nhö lai thaønh Ñaúng chaùnh giaùc, vì ngöôøi khaùc maø hieån hieän, cho ñeán noùi roäng. Ngöôøi kia vì nghóa naày neân noùi phaùp duyeân khôûi laø voâ vi. Vì nhaèm ngaên yù cuûa ngöôøi noùi nhö theá, töùc phaùp duyeân khôûi rôi vaøo theá gian, neáu rôi vaøo theá gian thì phaûi bieát phaùp duyeân khôûi nhaát ñònh laø höõu vi, chaúng phaûi voâ vi. Vì sao? Vì khoâng coù phaùp voâ vi naøo rôi vaøo theá gian. Hoûi: Neáu duyeân khôûi laø phaùp höõu vi thì laøm sao hieåu kinh kia: Neáu Ñöùc Phaät xuaát theá, hoaëc khoâng xuaát theá, thì phaùp truï phaùp giôùi, cho ñeán noùi roäng? Ñaùp: Phaûi bieát yù thuù cuûa kinh kia. Hoûi: YÙ thuù cuûa kinh kia theá naøo? Ñaùp: Kinh kia noùi veà nghóa quyeát ñònh cuûa nhaân quaû. Neáu Ñöùc Phaät xuaát theá, hoaëc khoâng xuaát theá, thì voâ minh cuõng thöôøng laø nhaân cuûa haønh, haønh thöôøng laø quaû cuûa voâ minh. Cuõng theá, cho ñeán sinh laø nhaân cuûa giaø cheát, giaø cheát laø quaû cuûa sinh.

Nhö nghóa naày laø yù thuù cuûa kinh kia hoaëc nhö choã hieåu cuûa oâng veà yù thuù cuûa kinh kia, hoaëc neáu Phaät xuaát theá, hoaëc khoâng xuaát theá, thì ñaát vaãn thöôøng laø töôùng cöùng chaéc, cho ñeán gioù vaãn thöôøng laø töôùng lay ñoäng, boán ñaïi coù theå laø phaùp voâ vi chaêng? Neáu Ñöùc Phaät xuaát theá, hoaëc khoâng xuaát theá, thì saéc vaãn thöôøng laø töôùng saéc, cho ñeán thöùc thöôøng laø töôùng thöùc. Caùc aám nhö theá laïi laø phaùp voâ vi chaêng? Neáu Ñöùc

Phaät xuaát theá, hoaëc khoâng xuaát theá, thì thuoác Giaø-loâ-heâ-ni trong quaû Ha-leâ-laëc-ca thöôøng laø vò ñaéng, laïi laø phaùp voâ vi chaêng? Nhö choã oâng noùi: Neáu Ñöùc Phaät xuaát theá, hoaëc khoâng xuaát theá, thì boán ñaïi, caùc aám, thuoác Giaø- loâ-heâ-ni v.v... trong quaû Ha-leâ-laïêc-ca thöôøng laø höõu vi. Phaùp duyeân khôûi gioáng nhö theá, neáu Ñöùc Phaät xuaát theá, hoaëc khoâng xuaát theá, duø truï phaùp giôùi, cuõng vaãn laø höõu vi, chaúng phaûi voâ vi. Cho neân, vì nhaèm ngaên nghóa cuûa ngöôøi khaùc, vì muoán hieån baøy nghóa mình, cuõng muoán theå hieän nghóa töông öng cuûa phaùp töôùng, neân soaïn luaän naày. Moät ngöôøi ôû ñôøi naày cho ñeán noùi roäng. Toân giaû kia trong ñoù muoán noùi naêm thöù nghóa: 1. Vì sao chæ noùi moät ngöôøi? 2. Vì ngöôøi naøo maø noùi? 3. Vì sao noùi ñôøi naày? 4. Noùi nhöõng ñôøi naøo? 5. Noùi hieän taïi naøo? Chæ noùi moät ngöôøi: Vì muoán boû ñi loãi phieàn phöùc cuûa vaên kinh. Neáu vaên kinh noùi: Taát caû chuùng sinh thì phieàn phöùc, vì muoán cho khoâng coù loãi phieàn toaùi, neân chæ noùi moät ngöôøi. Nhö noùi moät ngöôøi, phaûi bieát taát caû chuùng sinh cuõng theá. Hoûi: Vì nhöõng ngöôøi naøo maø noùi? Ñaùp: Nghóa laø neáu con ngöôøi traûi qua möôøi hai chi duyeân, cuõng nhö treøo leân taûng ñaù, cuõng nhö leo leân caàu thang. Neáu voâ minh, haønh quaù khöù khôûi hieän ôû tröôùc, thì coù theå sinh ra thöùc, danh saéc, saùu nhaäp, xuùc, thoï hieän taïi. Neáu aùi, thuû, höõu hieän taïi khôûi hieän ôû tröôùc, thì coù theå sinh ra sinh, giaø cheát ôû vò lai. Noùi nhö ngöôøi naày: Neáu voâ minh, haønh quaù khöù khôûi hieän ôû tröôùc thì coù theå sinh ra thöùc, danh saéc, saùu nhaäp, xuùc, thoï trong hieän taïi. Neáu aùi, thuû, höõu hieän taïi khoâng khôûi hieän ôû tröôùc, thì seõ khoâng theå sinh ra sinh, giaø cheát ôû vò lai, nghóa laø ôû ñaây khoâng noùi nhö ngöôøi naày. Neáu voâ minh, haønh quaù khöù, cho ñeán coù theå sinh ra sinh, giaø cheát ôû vò lai, thì ñieàu trong ñoù noùi, nhö trong Kieàn-ñoä Trí ñaõ noùi. Hoûi: Ngöôøi hoïc thaønh töïu taùm thöù ñaïo tích, trong ñoù vì nhöõng ngöôøi hoïc naøo maø noùi?

Ñaùp: Neáu traûi qua caùc tam-muoäi thieàn thì cuõng nhö treøo leân taûng ñaù, cuõng nhö treøo leân caàu thang. Tröôùc, nhaäp ñònh coù giaùc, coù quaùn, keá ñeán, seõ nhaäp ñònh khoâng coù giaùc, khoâng coù quaùn. Thöù ñeán, nhaäp ñònh voâ saéc, xuaát ñònh voâ saéc, nhaäp ñònh Dieät taän, xuaát ñònh Dieät taän, khôûi taâm theá tuïc. Hieän ôû tröôùc, nghóa laø ôû trong ñoù noùi nhö ngöôøi naày: Neáu nhaäp ñònh coù giaùc, coù quaùn thì xuaát ñònh kia, cho ñeán nhaäp ñònh Dieät taän, töø ñònh Dieät taän khôûi, taâm voâ laäu hieän ôû tröôùc, nghóa laø ôû trong ñoù khoâng noùi: Neáu nhaäp ñònh coù giaùc, coù quaùn, xuaát ñònhkia, cho ñeán nhaäp ñònh Dieät taän, xuaát ñònh taän, taâm höõu laäu hieän ôû tröôùc, trong ñoù noùi, cuõng nhö kinh noùi: Thaáy hình daùng xinh ñeïp cuûa chò em naày, thôøi gian sau, hai thieáu nöõ aáy trôû neân gaày oám, giaø yeáu, vaøo thôøi gian sau, thaáy hoï beänh naèm treân giöôøng, thôøi gian sau nöõa, ngöôøi ta thaáy hoï ñaõ cheát. Traûi qua moät ngaøy, hai ngaøy, cho ñeán baûy ngaøy, thôøi gian sau nöõa, thaáy saéc dieän hoï xanh xao, thaäm chí töøng ñoát xöông raõ lìa, tan taùc. Phaûi traûi qua söï vieäc luùc aáy, hoaëc khoâng phaûi traûi qua söï vieäc luùc aáy, trong ñoù khoâng noùi, trong ñaây noùi moät ngöôøi laø phaûi traûi qua möôøi hai nhaân duyeân, noùi roäng nhö

treân. Hoûi: Vì sao noùi ñôøi naày? Ñaùp: Nghóa laø neáu ñôøi hieän taïi, phaûi bieát noùi quaù khöù, vò lai cuõng theá. Hoûi: Vì nhöõng ñôøi naøo maø noùi? Ñaùp: Nghóa laø thoâng qua söï soáng cuûa moät thaân naày maø noùi. Noùi hieän taïi naøo? Nghóa laø noùi moät ñôøi hieän taïi naày, khoâng noùi saùt- na hieän taïi, khoâng noùi thôøi gian hieän taïi. Hoûi: Möôøi hai chi duyeân trong ñôøi naày cuûa moät ngöôøi, coù bao nhieâu duyeân ôû quaù khöù? Ñaùp: Coù hai, ñoù laø voâ minh, haønh, töùc laø ngaên döùt khoâng coù vieäc traûi qua ôû ñôøi tröôùc. Hai ôû vò lai, nghóa laø sinh, giaø cheát, töùc ngaên döùt khoâng coù vieäc sinh cuûa ñôøi vò lai. Taùm duyeân laø thöùc hieän taïi cho ñeán höõu, töùc laø noùi nhaân, quaû noái tieáp nhau. Hai duyeân laø quaù khöù töùc laø ngaên döùt thöôøng kieán. Hai duyeân laø vò lai, thì ngaên döùt ñoaïn kieán. Taùm duyeân laø hieän taïi, töùc laø hieån baøy trung ñaïo. Hoûi: Quaù khöù cuõng coù möôøi hai chi duyeân, vò lai cuõng coù möôøi hai chi duyeân, hieän taïi cuõng coù möôøi hai chi duyeân, vì sao laïi noùi hai ôû quaù khöù, hai ôû vò lai vaø taùm ôû hieän taïi? Ñaùp: Phaùp hieän taïi duøng nhaân suy ra quaû, duøng quaû suy ra kieám nhaân. Hieän taïi laáy nhaân suy ra quaû, nghóa laø aùi, thuû, höõu hieän taïi laø nhaân cuûa sinh, giaø cheát ôû vò lai. Sinh, giaø cheát laø quaû. Duøng quaû suy ra nhaân

laø: Quaû hieän taïi laø thöùc, danh saéc, saùu nhaäp, xuùc, thoï. Nhaân naày laø voâ minh, haønh ôû quaù khöù. Duøng nhaân hieän taïi ñeå suy ra quaû, duøng quaû hieän taïi suy ra nhaân neân noùi nhö theá: ÔÛ ñaây noùi laø phaùp duyeân khôûi cuûa soá chuùng sinh, nhö kinh Ba-giaø-la-na noùi: Theá naøo laø phaùp duyeân khôûi? Taát caû phaùp höõu vi. Hoûi: ÔÛ ñaây noùi vaø kinh kia noùi coù gì khaùc nhau khoâng? Ñaùp: ÔÛ ñaây noùi soá chuùng sinh, kinh kia noùi soá chuùng sinh, soá phi chuùng sinh, ôû ñaây noùi phaùp coù caên, kinh kia noùi phaùp coù caên, khoâng coù caên. ÔÛ ñaây noùi phaùp coù taâm, kinh kia noùi phaùp coù taâm, khoâng coù taâm. ÔÛ ñaây noùi phaùp noäi, kinh kia noùi phaùp noäi, ngoaïi. Vaên luaän naày laø baát lieãu nghóa, vaên kinh kia laø lieãu nghóa, cho ñeán noùi roäng. Phaùp duyeân khôûi coù boán thöù: 1. Saùt-na. 2. Noái tieáp nhau. 3. Thôøi gian. 4. Thöù lôùp. ÔÛ ñaây noùi saùt-na, kinh kia noùi noái tieáp nhau. ÔÛ ñaây noùi thôøi gian, kinh kia noùi thöù lôùp. Hoûi: Vì sao ôû ñaây chæ noùi phaùp duyeân khôûi cuûa soá chuùng sinh? Ñaùp: Toân giaû kia döïa vaøo kinh Phaät soaïn ra luaän. Trong kinh Phaät noùi phaùp duyeân khôûi cuûa soá chuùng sinh. Kinh Phaät laø caên baûn cuûa luaän naày. Cho neân Toân giaû kia ñaõ döïa vaøo kinh Phaät ñeå soaïn luaän. Hoûi: Nhö theá nhaân luaän sinh luaän, vì sao trong kinh Ñöùc Theá toân chæ noùi phaùp duyeân khôûi cuûa soá chuùng sinh, khoâng noùi soá phi chuùng sinh? Ñaùp: Nghóa thuaän theo coù laø nghóa cuûa chi, vì chi naày thuaän theo maø coù, neân chæ noùi soá chuùng sinh khoâng noùi soá phi chuùng sinh, nhö kinh naày noùi phaùp duyeân khôûi cuûa soá chuùng sinh, phaûi bieát, kinh khaùc noùi chi höõu, cuõng noùi phaùp duyeân khôûi cuûa soá chuùng sinh. Hoûi: Phaùp duyeân khôûi vaø phaùp duyeân sinh coù gì khaùc nhau khoâng? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Khoâng coù khaùc nhau. Vì sao? Vì nhö kinh Ba-giaø-la-na noùi: Theá naøo laø phaùp duyeân khôûi? Laø taát caû phaùp höõu vi. Theá naøo laø phaùp duyeân sinh? Laø taát caû phaùp höõu vi.

Nghóa naày coù theå nhö theá, nhöng cuõng neân tìm töôùng khaùc nhau: Nhaân laø duyeân khôûi, quaû laø duyeân sinh. Nhö nhaân quaû, naêng söï, sôû söï, naêng töôùng, sôû töôùng, naêng thaønh, sôû thaønh, naêng noái tieáp, sôû noái tieáp, naêng sinh, sôû sinh, naêng nhaän laáy, sôû nhaän laáy, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá.

Laïi coù thuyeát noùi: Quaù khöù laø duyeân khôûi, vò lai, hieän taïi laø duyeân sinh. Laïi coù thuyeát noùi: Voâ minh laø duyeân khôûi, haønh laø duyeân sinh, cho ñeán sinh laø duyeân khôûi, giaø cheát laø duyeân sinh. Laïi coù thuyeát noùi: Voâ minh laø duyeân khôûi, giaø cheát laø duyeân sinh. Möôøi chi khaùc laø duyeân khôûi, duyeân sinh. Laïi coù thuyeát noùi: Hai chi ôû quaù khöù laø duyeân khôûi, hai chi ôû vò lai laø duyeân sinh, caùc chi coøn laïi laø duyeân khôûi duyeân sanh. Toân giaû Phuù-na-xa noùi: Trong ñoù leõ ra coù boán tröôøng hôïp: Hoaëc coù duyeân khôûi, chaúng phaûi duyeân sinh, hoaëc coù khi duyeân sinh, chaúng phaûi duyeân khôûi, cho ñeán noùi roäng thaønh boán tröôøng hôïp: 1. Duyeân khôûi chaúng phaûi duyeân sinh: Laø phaùp vò lai. 2. Duyeân sinh chaúng phaûi duyeân khôûi: Laø töû aám quaù khöù, hieän taïi, sau cuøng cuûa A-la-haùn. 3. Duyeân khôûi duyeân sinh: Tröø naêm aám töû cuûa A-la-haùn quaù khöù, hieän taïi vaø caùc phaùp quaù khöù, hieän taïi khaùc. 4. Khoâng phaûi duyeân khôûi, chaúng phaûi duyeân sinh: Laø phaùp voâ vi. Nhö kinh Phaùp Thaân ñaõ noùi: Caùc voâ minh quyeát ñònh sinh haønh, khoâng lìa nhau, thöôøng theo nhau, ñoù goïi laø duyeân khôûi, duyeân sinh. Neáu voâ minh khoâng quyeát ñònh sinh haønh, hoaëc coù khi lìa nhau khoâng theo nhau, ñoù goïi laø duyeân sinh, chaúng phaûi duyeân khôûi, cho ñeán sinh, giaø cheát, cuõng neân noùi nhö theá. Toân giaû Hoøa-tu-maät noùi: Nhaân laø duyeân khôûi, töø nhaân sinh ra phaùp laø duyeân sinh. Laïi nöõa, söï hoøa hôïp laø duyeân khôûi, töø hoøa hôïp sinh laø duyeân sinh. Laïi nöõa, naêng khôûi, sôû khôûi, naêng sinh, sôû sinh cuõng gioáng nhö theá, ñoù laø söï khaùc nhau giöõa duyeân khôûi vaø duyeân sinh. Hoûi: Theå taùnh cuûa phaùp duyeân khôûi naày laø gì? Ñaùp: Theå laø naêm aám, naêm aám laø theå cuûa duyeân khôûi, laø taùnh, laø ngaõ, laø vaät, laø töôùng. Ñaõ noùi theå taùnh cuûa phaùp duyeân khôûi, veà lyù do nay seõ noùi: Hoûi: Vì sao goïi laø phaùp duyeân khôûi? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Theå taùnh coù theå khôûi ñöïi duyeân maø khôûi, neân goïi laø duyeân khôûi. Laïi coù thuyeát noùi: Moãi phaùp ñeàu töø duyeân khaùc khôûi, neân goïi laø duyeân khôûi.

Laïi coù thuyeát noùi: Vì bình ñaúng töø duyeân sinh, neân goïi laø duyeân khôûi. Hoûi: Caùc phaùp hoaëc töø boán duyeân sinh, hoaëc töø ba duyeân sinh, hai duyeân sinh. Theá naøo laø bình ñaúng töø duyeân sinh laø nghóa duyeân khôûi? Ñaùp: Töùc do vieäc naày, neân bình ñaúng töø duyeân sinh, laø nghóa duyeân khôûi. Hoaëc phaùp phaûi töø boán duyeân sinh, laø ba duyeân, hai duyeân thì khoâng theå sinh. Töø ba duyeân sinh: hai duyeân, boán duyeân thì khoâng theå sinh. Töø hai duyeân sinh: ba duyeân, boán duyeân thì khoâng theå sinh. Vì vieäc naày, neân bình ñaúng töø duyeân sinh laø nghóa duyeân khôûi. Laïi coù thuyeát noùi: Luùc phaùp sinh, tröø töï theå cuûa noù, taát caû phaùp khaùc vaø duyeân oai theá, vì vieäc naày cho neân bình ñaúng töø duyeân sinh laø nghóa duyeân khôûi. Laïi coù thuyeát noùi: Bình ñaúng sinh laø nghóa duyeân khôûi, nhö noùi: Taâm cuûa taát caû chuùng sinh sinh,

bình ñaúng, truï bình ñaúng, dieät bình ñaúng. Laïi coù thuyeát noùi: Taát caû chuùng sinh ñeàu ñoàng duyeân naày, neân goïi laø phaùp duyeân khôûi. Hoûi: Nhö chuùng sinh naày, hoaëc coù ngöôøi nhaäp Nieát-baøn tröôùc, hoaëc coù ngöôøi nhaäp Nieát-baøn sau, taïi sao ñoàng ñaúng duyeân naày? Ñaùp: Ngöôøi nhaäp Nieát-baøn tröôùc ñoái vôùi phaùp duyeân khôûi, tröôùc ít, sau nhieàu. Ngöôøi nhaäp Nieát-baøn sau ñoái vôùi phaùp duyeân khôûi, tröôùc nhieàu sau ít. Do vieäc naày, neân bình ñaúng töø nhaân duyeân sinh laø nghóa duyeân khôûi. Trong ñoù noùi phaùp duyeân khôûi cuûa thôøi gian, coù möôøi hai thôøi, möôøi hai chi, möôøi hai naêm aám. Toân giaû Xa-ma-ñaït noùi: trong khoaûng moät saùt-na coù möôøi hai chi duyeân. Neáu do taâm tham maø saùt sinh, thì kia töông öng ngu laø voâ minh, tö duy töông öng vôùi taâm kia laø haønh. Taâm töông öng vôùi taâm kia laø thöùc. Khôûi höõu taïo ra nghieäp, seõ coù danh saéc. Khôûi höõu taïo ra nghieäp, thì coù saùu nhaäp. Xuùc töông öng vôùi taâm kia laø xuùc. Thoï töông öng vôùi taâm kia laø thoï. Tham töùc laø aùi. Trieàn töông öng vôùi taâm kia laø thuû. Thaân, mieäng gaây ra nghieäp kia laø höõu. Nhö caùc phaùp sinh naày laø sinh, caùc phaùp bieán ñoåi naày laø laõo, caùc phaùp hö hoaïi naày heát. ÔÛ ñaây coù theå noùi nhö theá, nhöng trong ñoù noùi thôøi duyeân khôûi, coù möôøi hai thôøi, möôøi hai chi, möôøi hai naêm aám, khoâng noùi moät khoaûng saùt-na. Nhö kinh Thöùc Thaân noùi: Vì ngu ñoái vôùi vaät theå ôû tröôùc maét, neân sinh aùi. Ngu töùc laø voâ minh, aùi töùc laø haønh, phaân bieät vaät theå ôû tröôùc maét laø thöùc, boán aám cuøng sinh vôùi thöùc goïi laø danh saéc, caùc caên theo danh vaø saéc laø saùu nhaäp, saùu nhaäp hoøa hôïp laø xuùc, xuùc ñaõ

töøng traûi laø thoï, thoï nhaän thuù vui laø aùi, aùi taêng roäng lôùn laø thuû, coù theå ñöôïc nghieäp ôû vò lai laø höõu, taêng tröôûng caùc aám laø sinh, caùc aám bieán ñoåi laø laõo, aám tan hoaïi laø cheát, noùng böùc beân trong laø öu, phaùt ra tieáng thaûm thöông, khoùc loùc laø bi, thaân, taâm tieàu tuïy, heùo hon laø khoå naõo. Nhöõng vieäc nhö theá laø noãi khoå lôùn, moïi thöù nguy nan cuûa aám. Hoûi: Truyeát tröôùc vaø thuyeát naày coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Thuyeát tröôùc noùi moät taâm, thuyeát naày noùi nhieàu taâm, thuyeát tröôùc noùi moät saùt-na, thuyeát sau noùi laø thöôøng noái tieáp nhau. Nhö Kinh Thi Thieát noùi: Theá naøo laø voâ minh? Laø caùc kieát quaù khöù. Bình luaän: Khoâng neân noùi theá, vì neáu noùi theá thì caùc phaùp seõ lìa töï töôùng. Neân noùi raèng: Theá naøo laø luùc caùc kieát quaù khöù laø voâ minh? Thôøi gian cuûa caùc haønh cuûa quaù khöù haønh laø sao? Theá naøo laø söï noái tieáp nhau cuûa thöùc, taâm vaø quyeán thuoäc? Sao goïi laø danh saéc ñaõ thoï sinh noái tieáp nhau, boán loaïi saéc caên chöa sinh, saùu nhaäp chöa ñuû? 1. Teân Ca-la-la. 2. A-phuø-ña. 3. Tyø-thi. 4. Giaø-na. 5. Ba-la-xa-ha. Caùc teân goïi nhö theá goïi laø danh saéc. Theá naøo laø saùu nhaäp? Boán thöù saéc caên ñaõ sinh, saùu nhaäp ñaày ñuû, caùc caên naày chöa theå laøm choã nöông cho xuùc, thôøi kyø naày ñöôïc goïi laø saùu nhaäp Theá naøo laø xuùc? Caùc caên naày ñaõ coù theå laøm choã nöông cho xuùc, chöa phaân bieät khoå, vui, khoâng theå traùnh khoûi nguy haïi, nhö boác phaûi löûa, xuùc chaïm chaát ñoäc, caàm dao vaø caùc thöù baát tònh, thôøi gian naày ñöôïc goïi laø xuùc. Theá naøo laø thoï? Coù theå phaân bieät ñöôïc khoå,

vui, traùnh khoûi caùc moái nguy haïi: boác löûa, xuùc chaïm chaát ñoäc, khoâng caàm dao, lìa caùc thöù baát tònh, coù theå sinh tham aùi, khoâng khôûi daâm duïc, ñoái vôùi taát caû vaät khoâng sinh nhieãm ñaém, thôøi gian naày ñöôïc goïi laø thoï. Theá naøo laø aùi? Ñuû ba aùi treân, thôøi gian naày ñöôïc goïi laø aùi. Theá naøo laø thuû? Vì tham caûnh giôùi, neân tìm kieám boán phöông, thôøi gian naày ñöôïc goïi laø thuû. Theá naøo laø höõu? Luùc theo ñuoåi tìm kieám, khôûi nghieäp thaân, mieäng, yù, thôøi gian naày ñöôïc goïi laø höõu. Theá naøo laø sinh? Nhö thöùc hieän taïi ôû vò lai, thôøi gian naày goïi laø

sinh. Theá naøo laø giaø cheát? Nhö danh saéc, saùu nhaäp, xuùc, thoï hieän taïi ôû nôi vò lai, thôøi gian naày goïi laø giaø cheát. Laïi coù thuyeát noùi: Voâ minh coù hai thöù: voâ minh phaù theå, vaø voâ minh khoâng phaù theå. Duyeân haønh coù hai thöù: Coù tö duy, coù choã taïo taùc cuûa tö duy. Haønh duyeân thöùc coù hai thöù: Coù khi ñi chung vôùi aên naên, coù khi khoâng ñi chung vôùi aên naên. Thöùc duyeân danh saéc coù hai thöù: Xöù coù aùi, xöù khoâng coù aùi. Danh saéc duyeân saùu nhaäp coù hai thöù: Coù baùo, coù nuoâi lôùn. Saùu nhaäp duyeân xuùc coù hai thöù: Xuùc coù ñoái, xuùc taêng ngöõ. Xuùc duyeân thoï coù hai thöù: Coù thaân thoï, coù taâm thoï. Thoï duyeân aùi coù hai thöù: Coù aùi daâm duïc, coù aùi giuùp sinh. AÙi duyeân thuû coù hai thöù: Coù töø kieán sinh, coù töø aùi sinh. Thuû duyeân höõu coù hai thöù: Coù töø trong sinh, coù töø ngoaøi sinh. Höõu duyeân sinh coù hai thöù: Coù moät saùt-na, coù chung moät thaân. Sinh duyeân giaø coù hai thöù: Coù choã thaáy cuûa maét, coù choã thaáy cuûa giaùc tueä. Giaø duyeân cheát coù hai thöù: Coù töû cuûa moät saùt- na, coù töû cuûa moät thaân. Nhö noùi: Voâ minh duyeân haønh. Hoûi: Vì sao chæ noùi voâ minh duyeân haønh, khoâng noùi voâ minh nhaân haønh? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Cuõng noùi voâ minh nhaân haønh, nhö kinh Ma- Ha Ni-ñaø-na noùi: Phaät baûo Toân giaû A-nan! Do nhaân nhö theá, duyeân nhö theá, söï nhö theá, sinh laø nhaân cuûa giaø cheát, nhö sinh laø nhaân cuûa giaø cheát, cho ñeán voâ minh laøm nhaân cho haønh cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu noùi voâ minh nhaân haønh, thì chæ noùi nhaân duyeân, chöù khoâng noùi duyeân khaùc, neáu noùi voâ minh duyeân haønh, töùc laø noùi ñuû boán duyeân. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu noùi voâ minh nhaân haønh, thì chæ noùi haønh nhieãm oâ. Coøn neáu noùi voâ minh duyeân haønh, thì seõ noùi haønh nhieãm oâ, haønh khoâng nhieãm oâ. Hoûi: Vì sao chæ noùi voâ minh duyeân haønh, maø khoâng noùi haønh duyeân voâ minh? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Neáu noùi haønh duyeân voâ minh, thì chæ noùi duyeân, khoâng noùi nhaân. Laïi nöõa, trong ñaây noùi phaùp duyeân khôûi cuûa thôøi gian: Sinh tröôùc laø voâ minh, sinh sau laø haønh. Hoûi: Nhö voâ minh laø möôøi hai chi duyeân, vì sao chæ noùi voâ minh duyeân haønh? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Neân noùi maø khoâng noùi, phaûi bieát thuyeát naày noùi chöa troïn veïn , cho ñeán noùi roäng.

Laïi coù thuyeát noùi: Duyeân coù hai thöù: gaàn vaø xa. Neáu noùi voâ minh duyeân haønh, töùc laø noùi duyeân gaàn, neáu noùi ôû chi khaùc thì noùi duyeân xa. ÔÛ ñaây noùi gaàn, khoâng noùi xa. Nhö gaàn, xa, ñôøi naày, ñôøi khaùc, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, voâ minh laøm duyeân thuaän theo cho haønh,

khoâng ñoàng vôùi chi khaùc, cho neân noùi laøm duyeân cho haønh, khoâng laøm duyeân cho chi khaùc. Nhö noùi: Haønh duyeân thöùc, cuõng noùi danh saéc duyeân thöùc. Hoûi: Laïi noùi: Duyeân hai sinh thöùc, ba thöù naày coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Haønh duyeân thöùc laø noùi söï khaùc nhau cuûa nghieäp. Danh saéc duyeân thöùc laø noùi thöùc truï khaùc nhau. Duyeân hai sinh thöùc laø noùi choã nöông vaø caûnh giôùi khaùc nhau. Laïi coù thuyeát noùi: Haønh duyeân thöùc nhö luùc môùi nhaän laáy ñaàu tieân. Danh saéc duyeân thöùc nhö luùc gìn giöõ. Duyeân hai sinh thöùc nhö luùc nuoâi lôùn. Laïi coù thuyeát noùi: Haønh duyeân thöùc, laø noùi traïng thaùi noái tieáp nhau ban ñaàu. Danh saéc duyeân thöùc laø noùi ñaõ thaønh laäp. Duyeân hai sinh thöùc laø noùi thaønh laäp xong, coù theå duyeân caûnh giôùi. Laïi coù thuyeát noùi: Haønh duyeân thöùc laø noùi danh saéc cuûa haønh. Danh saéc duyeân thöùc laø noùi danh saéc cuûa baùo. Duyeân hai sinh thöùc laø noùi choã nöông vaø duyeân caûnh giôùi. Laïi coù thuyeát noùi: Haønh duyeân thöùc laø noùi thöùc ñöôøng aùc. Danh saéc duyeân thöùc laø noùi coõi ngöôøi vaø thöùc cuûa taàng trôøi coõi Duïc. Duyeân hai sinh thöùc laø noùi saéc thöùc coõi Saéc, Voâ saéc. Toân giaû Ba-xa noùi: Haønh duyeân thöùc laø thöùc cuûa trung aám. Danh saéc duyeân thöùc laø thöùc cuûa sinh aám, duyeân hai sinh thöùc laø caên baûn coù thöùc. Laïi coù thuyeát noùi: Haønh duyeân thöùc, danh saéc duyeân thöùc laø noùi thöùc nhieãm oâ, duyeân hai thöùc laø noùi nhieãm oâ, khoâng nhieãm oâ. Nhö nhieãm oâ, khoâng nhieãm oâ, aån moät - khoâng aån moät coù loãi - khoâng coù loãi, thoái lui - khoâng thoái lui, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Hoûi: Thöùc duyeân danh saéc vaø danh saéc duyeân thöùc, coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Thöùc duyeân danh saéc laø noùi traïng thaùi noái tieáp nhau ban ñaàu. Danh saéc duyeân thöùc, ñaõ noái tieáp nhau, laø noùi söï thaønh laäp. Thöùc duyeân danh saéc nhö theá laø noùi môùi sinh. Danh saéc duyeân thöùc laø noùi sinh xong, gìn giöõ. Laïi coù thuyeát noùi: xoay vaàn duyeân nhau naày, nhö boù lau döïa vaøo nhau maø ñöùng, nhö naøi vaø voi xoay vaàn döïa vaøo nhau, coù theå coù choã

ñeán. Cuõng nhö thuyeàn vaø thuyeàn tröôûng xoay vaàn döïa vaøo nhau, ñeå ñeán bôø beân kia. Hoûi: Nhö hoùa sinh laøm sao thöùc duyeân danh saéc? Ñaùp: ÔÛ ñaây noùi thai sinh, khoâng noùi hoùa sinh. Bình luaän: Neân noùi hoùa sinh cuõng theá. Nhö hoùa sinh, laø ban ñaàu ñöôïc caùc caên, luùc chöa beùn nhaïy, laø noùi thôøi gian thöùc. Veà sau, neáu ñöôïc maõnh meõ, nhaïy beùn, laø noùi danh saéc, danh saéc duyeân saùu nhaäp. Hoûi: Nhö danh saéc ôû trong saùu nhaäp, vì sao noùi danh saéc duyeân saùu nhaäp? Ñaùp: Nhö tröôùc noùi: Luùc chöa ñöôïc boán thöù saéc caên, saùu nhaäp chöa ñuû Ca-la-la, A-phuø-ñaø, Tyø-thi, Giaø-na, Ba-la-xaø-khö, ñoù goïi laø thôøi danh saéc,saùu nhaäp duyeân xuùc. Hoûi: Trong ñaây noùi saùu nhaäp duyeân xuùc, ôû choã khaùc laïi coù noùi danh saéc duyeân xuùc, laïi noùi duyeân hai sinh xuùc. Ba thuyeát naày coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Saùu nhaäp duyeân xuùc laø noùi choã nöông khaùc nhau. Danh saéc duyeân xuùc laø noùi choã nöông vaø caûnh giôùi khaùc nhau. Vì sao? Vì taát caû phaùp ngoaøi hoøa hôïp ñeàu döïa vaøo trong, duyeân hai sinh xuùc laø noùi xuùc hieän taïi. Laïi coù thuyeát noùi: Saùu nhaäp duyeân xuùc laø noùi thôøi xuùc. Danh saéc duyeân xuùc laø noùi theå cuûa xuùc. Duyeân hai sinh

xuùc laø noùi ba ñaúng xuùc. Xuùc duyeân thoï. Hoûi: Xuùc, thoï laø phaùp coäng höõu töông öng, vì sao noùi xuùc duyeân thoï, khoâng noùi thoï duyeân xuùc? Ñaùp: Duø laø phaùp coäng höõu töông öng, nhöng phaùp töï coù vaø phaùp töông öng kia coù thuaän theo vaø coù khoâng thuaän theo. Nhö xuùc laøm duyeân thuaän theo cho thoï, thoï laøm duyeân khoâng thuaän theo cho xuùc. Nhö ñeøn tuy cuøng sinh vôùi söï chieáu saùng, nhöng ñeøn laø nhaân cuûa söï chieáu saùng, söï chieáu saùng chaúng phaûi nhaân cuûa ñeøn. Phaùp kia cuõng gioáng nhö theá. Nhö tröôùc ñaõ noùi: Trong ñaây noùi phaùp duyeân khôûi: Xuùc laø thôøi gian tröôùc, thoï laø thôøi gian sau. Cho neân, noùi xuùc duyeân thoï, khoâng noùi thoï duyeân xuùc. Thoï duyeân aùi. Hoûi: Nhö laïc thoï duyeân aùi, coù theå nhö theá. Vì sao? Vì vöøa yù. Neân tìm kieám boán phöông laø khoå thoï, laøm sao laøm duyeân cho aùi ñöôïc? Ñaùp: Toân giaû Hoøa-tu-maät noùi: Khoå thoï laøm duyeân cho aùi hôn laø laïc thoï, baát khoå baát laïc thoï. Vieäc aáy theá naøo? Nhö Ñöùc Theá toân noùi: Bò böùc baùch do khoå thoï tham caàu laïc thoï, vì thoï nhaän laïc thoï neân bò söû duïc aùi sai khieán.

Laïi coù thuyeát noùi: Ba thöù thoï ñeàu coù theå laøm duyeân cho aùi. Vieäc aáy theá naøo? Veà nghóa, noùi laïc thoï noùi nhö theá naày: Ngaõ coù theå sai khieán sinh höõu noái tieáp nhau, chuùng sinh vì tham ngaõ neân theo ñuoåi, tìm kieám khaép nôi. Khoå thoï noùi nhö theá naày: ngaõ cuõng coù theå sai khieán sinh höõu noái tieáp nhau, bò ngaõ eùp ngaët, vì tham vui, neân rong ruoåi khaép nôi. Baát khoå baát laïc thoï noùi nhö theá naày: Coù choã khoå, laïc thoï, ngaõ cuõng coù theå khieán cho sinh höõu noái tieáp nhau, huoáng gì ñeä Töù thieàn trôû leân, khoâng coù khoå laïc xöù maø khoâng theå. Laïi coù thuyeát noùi: Ba thoï ñeàu coù theå laøm duyeân cho aùi, nhö Kinh Thaân Thöùc noùi: Khoâng bieát nhö thaät coù ba thoï, töùc laø sinh ra aùi. Hoûi: Ba thoï naày vì sao laøm duyeân cho aùi? Ñaùp: AÙi coù naêm thöù: 1. AÙi tìm vui. 2. AÙi khoâng muoán lìa nieàm vui. 3. AÙi khoâng sinh khoå. 4. AÙi nhanh choùng lìa khoå. 5. AÙi ngu. AÙi tìm vui laø: chöa sinh aùi laïc, muoán laøm cho sinh, neân sinh aùi. AÙi khoâng muoán lìa nieàm vui laø: ñaõ ñeán laïc thoï, taâm khoâng muoán lìa, neân sinh aùi. AÙi khoâng sinh khoå laø: Khoå thoï chöa ñeán, vì muoán laøm cho baát sinh, neân sinh aùi. AÙi choùng lìa khoå laø: ñaõ sinh khoå thoï, vì muoán cho nhanh choùng dieät, neân sinh aùi. Chöa sinh baát khoå baát laïc thoï, vì muoán laømcho sinh, neân sinh aùi. Ñaõ sinh duïc khoâng maát neân sinh aùi, cuõng coù theå sinh ra aùi ngu. AÙi duyeân thuû. Hoûi: Thoï duyeân aùi, aùi trong thuû, hai aùi naày coù khaùc gì nhau khoâng? Ñaùp: AÙi môùi sinh goïi laø aùi, aùi taêng theâm goïi laø thuû. Laïi coù thuyeát noùi: Döôùi goïi laø aùi, treân goïi laø thuû. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu aùi laáy thoï laøm nhaân, thì ñoù goïi laø thoï duyeân aùi, neáu aùi laáy aùi laøm nhaân thì ñoù goïi laø thuû. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu aùi laø quaû cuûa thoï, thì ñoù goïi laø thoï duyeân aùi. Neáu aùi laø quaû cuûa aùi thì goïi laø thuû. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu aùi töø thoï sinh, thì ñoù goïi laø thoï duyeân aùi. Neáu aùi töø aùi sinh, thì goïi laø thuû. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu aùi coù theå sinh phieàn naõo, thì ñoù goïi laø thoï duyeân aùi, neáu aùi coù theå sinh nghieäp thì ñoù goïi laø thuû. Hoûi: Vì sao tröôùc sinh duyeân khôûi voâ minh ôû ban ñaàu, sau laïi sinh duyeân khôûi aùi ôû ban ñaàu?

Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Vì hai kieát naày laø söû caên baûn, voâ minh laø nhaân duyeân khôûi quaù khöù, aùi laø nhaân duyeân khôûi vò lai. Laïi coù thuyeát noùi: Voâ minh coù saùu vieäc: 1. Chung caû naêm thöù. 2. Coù ôû caû saùu thöùc. 3. Coù theå khôûi nghieäp thaân mieäng. 4. Laø taùnh cuûa söû. 5. Luùc döùt boû caên thieän, coù theå laøm phöông tieän vöõng chaéc. 6. Laø aùi nhaát thieát bieán. Coù naêm vieäc nhö ñaõ noùi treân, chæ chaúng phaûi nhaát thieát bieán. Do voâ minh coù saùu vieäc, neân ôû tröôùc sinh phaùp duyeân khôûi ban ñaàu, do aùi coù naêm vieäc, neân ôû sau sinh phaùp duyeân khôûi ban ñaàu. Laïi coù thuyeát noùi: Vì voâ minh coù ba vieäc, neân noùi ôû ban ñaàu: 1. Thöôøng ñöùng ñaàu. 2. Töông öng vôùi taát caû kieát. 3. Laø aùi nhaát thieát bieán. Vì ôû trong phaùp sinh cuûa aùi thoï, laø vöôït hôn, töùc noùi phaùp duyeân khôûi ôû sau laø ban ñaàu. Laïi coù thuyeát noùi: Voâ minh coù boán vieäc: 1. Duyeân höõu laäu, voâ laäu. 2. Duyeân höõu vi, voâ vi. 3. Laø bieán, chaúng phaûi bieán. 4. Coù theå duyeân vôùi giôùi mình, giôùi ngöôøi. AÙi chæ duyeân höõu laäu, duyeân höõu vi, laø khoâng bieán khaép duyeân vôùi töï giôùi. Do vieäc naày, neân aùi coù theå sinh ra khoå vò lai vöôït hôn, neân noùi phaùp duyeân khôûi ôû sau laø ban ñaàu. ÔÛ ñaây vì vieäc neân löôïc noùi, sau seõ noùi roäng coù duyeân sinh. Hoûi: Vì sao trong ba töôùng höõu vi, sinh chæ noùi moät chi, giaø cheát noùi chung moät chi? Ñaùp: Toân giaû Ba-xa noùi: Ñöùc Phaät bieát töôùng caùc phaùp, ngöôøi khaùc khoâng theå hôn, cho ñeán noùi roäng. Laïi coù thuyeát noùi: Vì tuøy söï töôùng cuûa caùc phaùp kia, neân luùc phaùp khôûi, thì sinh ra theá duïng vöôït hôn, luùc phaùp dieät, thì giaø cheát coù theá duïng vöôït hôn. Laïi coù thuyeát noùi: Luùc phaùp sinh, thì coù theå khieán cho phaùp naày thaønh laäp lieân tuïc. Giaø cheát coù theå khieán cho khoâng thaønh laäp, khoâng lieân tuïc. Hoûi: Vì sao beänh khoâng laäp chi höõu? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Vì beänh khoâng coù töôùng chi.

Laïi coù thuyeát noùi: Neáu taát caû chuùng sinh, taát caû thôøi gian, taát caû xöù ñeàu coù, laø noùi chi beänh, chaúng phaûi taát caû chuùng sinh, taát caû thôøi gian, taát caû xöù ñeàu coù. Nhö Toân giaû Baø-caâu-la ñaõ noùi: Ta xuaát gia ôû trong phaùp Phaät, tuoåi ñaõ quaù taùm möôi, khoâng heà coù chuùt nhöùc ñaàu, huoáng gì laø thaân beänh. Nhö chuùng sinh coõi Duïc naày khoâng phaûi ñeàu coù thaân beänh, huoáng gì laø giaø cheát duyeân lo buoàn khoå naõo coõi Saéc, Voâ saéc? Hoûi: Öu bi khoå naõo coù phaûi laø chi höõu hay khoâng? Ñaùp: Khoâng phaûi. Vì sao? Vì chi höõu ñaõ laäp, phaùp nhö lo buoàn, v.v... laøm tan hoaïi chi höõu, gioáng nhö söông muø möa ñaù, cho neân chaúng phaûi chi. Hoûi: Nhö phaùp lo buoàn, v.v.... laøm tan hoaïi chi höõu, gioáng nhö söông muø möa ñaù. Möôøi hai chi höõu ñeàu laøm duyeân, vì sao chæ noùi giaø cheát? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Neân noùi lôøi naày: Voâ minh duyeân haønh, cho ñeán lo buoàn, khoå naõo, maø khoâng noùi, phaûi bieát, thuyeát naày chöa roát raùo. Laïi coù thuyeát noùi: Laáy caùi cuoái cuøng naày ñeå hieån baøy caùi ñaàu tieân. Laïi coù thuyeát noùi: Luùc giaø cheát thì sinh ra nhieàu lo buoàn, khoå naõo. Laïi coù thuyeát noùi: Ngay luùc aáy, keû gaây ra haønh vi aùc seõ voâ cuøng sôï haõi. Hoûi: Voâ minh coù nhaân hay khoâng? Giaø cheát coù quaû hay khoâng? Neáu coù, thì sao khoâng coù möôøi ba, möôøi boán chi duyeân?

Neáu khoâng coù, thì sao voâ minh chaúng phaûi phaùp khoâng coù nhaân? Giaø cheát chaúng phaûi phaùp khoâng coù quaû? Ñaùp: Neân noùi raèng: Voâ minh coù nhaân, giaø cheát coù quaû, nhöng khoâng naèm trong chi höõu. theá naøo laø nhaân cuûa voâ minh? Ñoù laø nieäm, tö duy baát chaùnh. theá naøo laø quaû cuûa giaø cheát? Ñoù laø lo buoàn, khoå naõo. Laïi coù thuyeát noùi: Voâ minh coù nhaân, giaø cheát coù quaû, theå laø chi höõu, chaúng phaûi khoâng naèm trong chi höõu, cho neân chi höõu chaúng phaûi möôøi ba, möôøi boán. Nhaân cuûa voâ minh laø gì? Ñoù laø giaø cheát. Quaû cuûa giaø cheát laø gì? Ñoù laø voâ minh. AÙi, thuû hieän taïi laø voâ minh quaù khöù. danh saéc, saùu nhaäp, xuùc, thoï hieän taïi, boán thöù naày neáu ôû vò lai thì goïi laø giaø cheát, nhö noùi thoï duyeân aùi, phaûi bieát noùi giaø cheát duyeân voâ minh, möôøi hai chi duyeân, phaûi bieát cuõng nhö baùnh xe quay troøn. Neân bieát coù moät thöù phaùp duyeân khôûi, nhö noùi: Theá naøo laø phaùp duyeân khôûi? Ñoù laø taát caû phaùp höõu vi.

Laïi coù hai thöù phaùp duyeân khôûi, ñoù laø nhaân quaû. Laïi coù ba thöù phaùp duyeân khôûi, ñoù laø nghieäp, phieàn naõo vaø theå. Haønh höõu laø nghieäp. Voâ minh, aùi, thuû laø phieàn naõo. Chi coøn laïi laø theå. Laïi coù boán loaïi phaùp duyeân khôûi, ñoù laø voâ minh, haønh, sinh, giaø cheát. Taùm chi hieän taïi, neân xeáp vaøo trong boán chi quaù khöù, vò lai, AÙi, thuû hieän taïi xeáp vaøo voâ minh quaù khöù. Höõu hieän taïi xeáp vaøo trong haønh quaù khöù. Thöùc hieän taïi xeáp vaøo trong sinh ôû vò lai. Danh saéc, saùu nhaäp, xuùc, thoï hieän taïi xeáp vaøo trong giaø cheát ôû vò lai. Laïi coù naêm loaïi phaùp duyeân khôûi, ñoù laø aùi, thuû, höõu, sinh, giaø cheát. Baûy chi cuûa quaù khöù, hieän taïi neân xeáp vaøo trong naêm chi hieän taïi, vò lai. Voâ minh quaù khöù laø aùi, thuû hieän taïi. Haønh quaù khöù laø höõu hieän taïi. Thöùc hieän taïi laø sinh ôû vò lai. Danh saéc, saùu nhaäp, xuùc, thoï hieän taïi laø giaø cheát ôû vò lai. Laïi coù saùu loaïi phaùp duyeân khôûi: Nhaân quaû quaù khöù, nhaân quaû hieän taïi, nhaân quaû vò lai. Laïi coù baûy loaïi phaùp duyeân khôûi: Voâ minh, haønh, thöùc, danh saéc, saùu nhaäp, xuùc vaø thoï. Caùc naêm chi ôû vò lai, hieän taïi, neân xeáp vaøo trong baûy chi ôû quaù khöù, hieän taïi. AÙi, thuû hieän taïi laø voâ minh quaù khöù. Höõu hieän taïi laø haønh quaù khöù. Sinh vò lai laø thöùc hieän taïi. Giaø cheát ôû vò lai laø danh saéc, saùu nhaäp, xuùc, thoï hieän taïi. Laïi coù taùm loaïi phaùp duyeân khôûi, ñoù laø thöùc cho ñeán höõu. Boán chi quaù khöù, vò lai neân xeáp vaøo trong taùm chi hieän taïi. Voâ minh quaù khöù laø aùi, thuû hieän taïi. Haønh quaù khöù laø höõu hieän taïi. Sinh vò lai laø thöùc hieän taïi. Giaø cheát vò lai laø danh saéc, saùu nhaäp, xuùc, thoï hieän taïi. Laïi coù chín loaïi phaùp duyeân khôûi, nhö kinh Ma-ha Ni-ñaø-na noùi. Laïi coù möôøi loaïi phaùp duyeân khôûi, nhö kinh Thaønh Duï noùi. Laïi coù möôøi moät loaïi phaùp duyeân khôûi, nhö trong Trí Chuûng noùi. Laïi coù möôøi hai thöù phaùp duyeân khôûi, nhö trong nhieàu choã cuûa kinh khaùc noùi möôøi hai chi höõu. Möôøi hai chi duyeân naày, phieàn naõo laøm duyeân cho nghieäp, nghieäp laøm duyeân cho khoå, khoå laøm duyeân cho khoå, khoå laøm duyeân cho phieàn naõo, phieàn naõo laøm duyeân cho phieàn naõo, phieàn naõo laøm duyeân cho nghieäp. Nghieäp laø taùc duyeân cuûa khoå, khoå laøm duyeân cho khoå. Nhö noùi voâ minh duyeân haønh,

ñoù goïi laø phieàn naõo laøm duyeân cho nghieäp. Haønh duyeân thöùc goïi laø nghieäp laøm duyeân cho khoå. Thöùc duyeân danh saéc cho ñeán xuùc duyeân thoï, ñoù goïi laø khoå laøm duyeân cho khoå. Thoï duyeân aùi goïi laø khoå laøm duyeân cho phieàn naõo. AÙi duyeân thuû goïi laø phieàn naõo laøm

duyeân cho phieàn naõo. Thuû duyeân höõu goïi laø phieàn naõo laøm duyeân cho nghieäp. Höõu duyeân sinh goïi laø nghieäp laøm duyeân cho khoå. Sinh duyeân giaø cheát goïi laø khoå laøm duyeân cho khoå. Möôøi hai chi duyeân naày, hai chi laø noái tieáp nhau, coøn laïi laø ba phaàn. Hai chi laø noái tieáp nhau laø: Thöùc vaø sinh. Ba phaàn laø: Nghieäp, phieàn naõo, vaø theå. Nghieäp laø: haønh vaø höõu, Phieàn naõo laø: Voâ minh, aùi, thuû. Theå laø: caùc chi coøn laïi. Nhö theå, phieàn naõo, nghieäp, phaûi bieát ba Taäp ba Ñaïo cuõng gioáng nhö theá. Möôøi hai chi duyeân naày, nhö caây coù reã, coù theå, coù hoa, coù quaû. Voâ minh, haønh laø reã cuûa caây. Thöùc, danh saéc, saùu nhaäp, xuùc, thoï laø theå cuûa caây. AÙi, thuû, höõu laø hoa cuûa caây. Sinh, giaø cheát laø quaû cuûa caây. Möôøi hai chi duyeân naày hoaëc coù hoa, coù quaû, hoaëc khoâng coù hoa, khoâng coù quaû. Coù hoa, coù quaû, nghóa laø ngöôøi phaøm phu, ngöôøi höõu hoïc. Khoâng coù hoa, khoâng coù quaû, laø baäc A-la-haùn. Hoûi: Möôøi hai chi duyeân naày, bao nhieâu chi laø saùt-na, bao nhieâu chi laø noái tieáp nhau? Ñaùp: Hai chi laø saùt-na: ñoù laø Thöùc vaø sinh, chi coøn laïi laø noái tieáp nhau. Hoûi: Trong möôøi hai chi, bao nhieâu chi laø nhieãm oâ, bao nhieâu chi laø khoâng nhieãm oâ? Ñaùp: Naêm chi laø nhieãm oâ: ñoù laø Voâ minh, thöùc, aùi, thuû, sinh. Caùc chi coøn laïi laø nhieãm oâ, khoâng nhieãm oâ. Bình luaän: Phaùp thôøi duyeân khôûi ñaõ noùi trong ñaây, neân noùi laø nhieãm oâ, khoâng nhieãm oâ, nhö naêm thôøi gian ôû tröôùc ñaõ noùi. Neáu phaùp taâm, taâm sôû laø nhieãm oâ, coøn laïi laø nhieãm oâ khoâng nhieãm oâ. Hoûi: Möôøi hai chi duyeân naày, coù bao nhieâu chi ôû coõi Duïc, bao nhieâu chi ôû coõi Saéc, Voâ saéc? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: ÔÛ ñaây chæ noùi löôùi coõi Duïc sinh ra chuùng sinh. Laïi coù thuyeát noùi: Coõi Duïc coù möôøi hai chi. Coõi Saéc coù möôøi moät chi, tröø thôøi gian danh saéc. Coõi Voâ saéc coù möôøi chi, tröø thôøi gian danh saéc, saùu nhaäp. Coõi Saéc neân noùi raèng: Thöùc duyeân saùu nhaäp. Coõi Voâ saéc neân noùi raèng: Thöùc duyeân xuùc. Bình luaän: Neân noùi raèng: Coõi Duïc coù möôøi hai chi, coõi Saéc, Voâ saéc cuõng coù möôøi hai chi. Hoûi: Nhö coõi Saéc khoâng coù danh saéc, coõi Voâ saéc khoâng coù danh saéc, saùu nhaäp, thì taïi sao ñeàu coù möôøi hai chi? Ñaùp: Nhö chuùng sinh môùi sinh leân coõi Saéc, caùc caên chöa maïnh meõ,

goïi laø thôøi danh saéc. Coõi Voâ saéc duø khoâng coù saéc, coù danh, tuy khoâng coù saéc caên, nhöng vaãn coù yù caên. Ngöôøi kia neân noùi raèng: Thöùc duyeân danh, danh duyeân yù nhaäp, yù nhaäp duyeân xuùc. Vì nghóa aáy, neân taát caû xöù ñeàu coù möôøi hai chi duyeân. Chi töông töï höõu, laïi khieán cho chi töông töï höõu noái tieáp nhau. Chi höõu coõi Duïc laïi laøm cho chi höõu coõi Duïc noái tieáp nhau. Coõi Saéc, Voâ saéc cuõng gioáng nhö theá, chæ tröø thôøi thoï sinh, coù theå laøm cho chi khoâng töông töï noái tieáp nhau. Vieäc aáy theá naøo? Nhö ngöôøi sinh trong coõi Duïc chöa lìa duïc, khôûi aùi, thuû, höõu coõi Duïc hieän ôû tröôùc, taïo ra sinh, giaø cheát ôû vò lai. Hieän taïi cuûa ngöôøi kia coù moät aùi, moät thuû, moät höõu. Vò lai

coù moät sinh, moät giaø cheát, ñaõ lìa duïc coõi Duïc, chöa lìa duïc cuûa Sô thieàn, khôûi aùi, thuû, höõu cuûa Sô thieàn hieän ra ôû tröôùc, taïo ra sinh, giaø cheát ôû vò lai. Hieän taïi cuûa ngöôøi kia coù hai aùi, hai thuû, hai höõu; vò lai coù hai sinh, hai giaø cheát. Cuõng theá, cho ñeán lìa duïc Voâ sôû höõu xöù, chöa lìa duïc cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, khôûi aùi, thuû, höõu cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù hieän ôû tröôùc, taïo ra sinh, giaø cheát ôû vò lai. Hieän taïi kia coù chín aùi, chín thuû, chín höõu. Vò lai coù chín sinh, chín giaø cheát. Ngöôøi kia töø coõi Duïc qua ñôøi, sinh leân Phi töôûng Phi phi töôûng xöù. Ngöôøi kia voán ñaõ töøng khôûi aùi, thuû hieän taïi cuûa ñòa Phi töôûng Phi phi töôûng, laø voâ minh quaù khöù, höõu laø haønh, sinh vò lai laø thöùc hieän taïi. Giaø cheát vò lai laø danh saéc, xuùc, thoï hieän taïi. Caùc ñòa coøn laïi, hoaëc hieän taïi hoaëc caùc chi vò lai, chi kia cuõng khoâng laø quaù khöù, khoâng laø hieän taïi, cuõng khoâng laø vò lai. Vì sao? Vì neáu thaønh töïu nhaân quaû thì seõ coù quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Vì khoâng thaønh töïu nhaân quaû, neân khoâng coù quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Ngöôøi kia laïi töø Phi töôûng Phi phi töôûng xöù qua ñôøi, sinh Voâ sôû höõu xöù, xöa ñaõ töøng khôûi Voâ sôû höõu xöù aùi, thuû, höõu hieän taïi. AÙi, thuû laø voâ minh quaù khöù, höõu laø haønh quaù khöù, sinh vò lai thöùc hieän taïi, giaø cheát vò lai danh saéc, xuùc, thoï hieän taïi. Caùc chi cuûa caùc ñòa khaùc, hoaëc hieän taïi hoaëc vò lai, cuõng khoâng phaûi quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Vì sao? Vì ñaõ thaønh töïu nhaân quaû, töùc laø coù quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Vì khoâng thaønh töïu nhaân quaû, neân khoâng coù quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Töø Voâ sôû höõu xöù qua ñôøi cho ñeán sinh trong coõi Duïc, xöa ñaõ töøng khôûi aùi, thuû, höõu coõi Duïc hieän ôû tröôùc. AÙi, thuû laø voâ minh quaù khöù, höõu laø haønh quaù khöù, sinh vò lai laø thöùc hieïân taïi, giaø cheát vò lai laø danh saéc, saùu nhaäp, xuùc, thoï hieän taïi. Caùc chi cuûa ñòa khaùc, hoaëc hieän taïi, hoaëc vò lai chaúng phaûi quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Vì sao? Vì neáu thaønh töïu nhaân quaû thì seõ coù quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Neáu khoâng thaønh töïu nhaân quaû, thì seõ khoâng coù quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Sinh trong coõi Duïc, coù theå gaây ra nghieäp taêng tröôûng. Luùc voâ minh hieän taïi nôi caùc coõi, hieän taïi coù

moät chi töùc laø voâ minh, chi coøn laïi ôû vò lai. Luùc voâ minh taïo caùc haønh, hieän taïi coù hai chi laø voâ minh, haønh, möôøi chi ôû vò lai. Töø thôøi gian haønh ñeán thôøi gian thöùc, moät chi ôû hieän taïi, ñoù laø thöùc, hai chi ôû quaù khöù laø: Voâ minh vaø haønh, chi coøn laïi ôû vò lai. Cho ñeán töø thôøi gian thuû ñeán thôøi gian höõu, hai chi ôû quaù khöù laø: Voâ minh, haønh, hai chi ôû vò lai laø: Sinh vaø giaø cheát, taùm chi ôû hieän taïi laø: Thöùc cho ñeán höõu. Toân giaû Phuù-na-xa noùi laïi veà nghóa naày: Neáu voâ minh, haønh ôû hieän taïi, phaûi bieát möôøi chi ôû vò lai, taùm ôû ñôøi keá, nghóa laø töø thöùc cho ñeán höõu, hai chi ôû ñôøi thöù ba, ñoù laø sinh, giaø cheát. Neáu sinh, giaø cheát hieän ôû tröôùc thì möôøi chi ôû quaù khöù, taùm chi ôû keá ôû ñôøi tröôùc, laø töø thöùc ñeán höõu. Hai chi ôû ñôøi thöù ba veà tröôùc: Voâ minh vaø haønh. Neáu taùm chi hieän ôû tröôùc thì hai ôû quaù khöù laø: Voâ minh vaø haønh, hai chi ôû vò lai laø: Sinh, giaø cheát. Hoûi: Trong kinh Phaät choã naøo cuõng noùi veà phaùp nhaân duyeân, coù luùc noùi nhaân, coù

khi noùi quaû, coù khi noùi nhaân quaû. Vì ai noùi nhaân? Vì ai noùi quaû? Vì ai noùi caû nhaân quaû? Ñaùp: Chuùng sinh ñöôïc hoùa ñoä goàm coù ba haïng: Coù caên thöôïng, trung, haï. Phaät vì ngöôøi thöôïng caên noùi nhaân, vì ngöôøi caên baäc trung noùi nhaân, quaû, vì ngöôøi caên baäc haï noùi quaû. Laïi coù chuùng sinh môùi hoïc, ñaõ hoïc, hoïc laâu, tuøy theo maø noùi, hoaëc coù chuùng sinh ngu meâ ñoái vôùi nhaân, ñoái vôùi nhaân quaû. Neáu ngöôøi ngu ñoái vôùi nhaân, thì Phaät vì hoï noùi nhaân, ngöôøi ngu ñoái vôùi quaû, thì vì hoï noùi quaû, keû ngu ñoái vôùi nhaân, quaû thì Phaät vì hoï noùi nhaân quaû. Hoûi: Neáu vì chuùng sinh caên cô baäc haï noùi quaû cuûa duyeân khôûi, Boà- taùt ñoái vôùi caên cô vöôït hôn trong taát caû chuùng sinh, vì sao laïi quaùn quaû cuûa duyeân khôûi? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Boà-taùt kia thuaän theo phaùp quaùn. Vì sao? Vì Boà-taùt thaáy laõo, beänh cheát, coù nghó raèng: Laõo, beänh cheát aáy vì sao maø coù? Ñeàu do coù sinh, cho ñeán noùi roäng. Laïi coù thuyeát noùi: Boà-taùt thaáy laõo, beänh, cheát, nhaøm chaùn theá gian maø ñi xuaát gia. Ñaõ xuaát gia roài, tuøy boån taâm cuûa mình, maø quaùn sinh laõo beänh cheát. Laïi coù thuyeát noùi: Vì thuaän theo ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, neân ngay sau khi Boà-taùt ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, thì tröôùc quaùn quaû, huoáng gì laø khi chöa ñöôïc chaùnh quyeát ñònh maø khoâng quaùn quaû tröôùc. Laïi coù thuyeát noùi: Nhö tröôùc noùi: Vì ngöôøi môùi hoïc noùi quaû, Boà-taùt ôû ñôøi sau cuøng goïi laø môùi hoïc, duø Boà-taùt ñaõ töøng quaùn phaùp nhaân

duyeân trong voâ soá kieáp, nhöng sau ñoù, neáu khi quaùn, Boà-taùt cuõng trôû veà töø goác baét ñaàu. Nhö ngöôøi tröôùc ñaây duø thöôøng treøo leân caây, nhöng veà sau, neáu khi treøo leân caây, laïi phaûi töø goác caây, phaùp quaùn kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Vì muoán ñoát caây höõu taêng tröôûng, khieán cho khoâng coøn, nhö ngöôøi duøng löûa, tröôùc laø ñoát ngoïn caây, cho ñeán taän reã môùi thoâi, phaùp quaùn kia cuõng gioáng nhö theá. Toân giaû Ba xa noùi: Khoâng vì Boà-taùt quaùn quaû nhaân duyeân, neân goïi laø caên cô baäc haï, nhöng coù hai haïng ngöôøi: Coù haïng tuøy kieán haønh, coù haïng tuøy aùi haønh. Neáu tuøy kieán haønh thì döïa vaøo tam-muoäi Khoâng, ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, quaùn nhaân cuûa duyeân khôûi. Ngöôøi tuøy aùi haønh, thì döïa vaøo tam-muoäi voâ nguyeän, ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, quaùn quaû cuûa duyeân khôûi. Tuy Boà-taùt tuøy aùi haønh nhöng vaãn coù theå döïa vaøo tam-muoäi khoâng, ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, quaùn quaû duyeân khôûi. Boà-taùt nhaøm chaùn khoå laõo, beänh cheát, ñoái vôùi caùc sinh töû khoâng sinh taâm öa thích. Hoûi: Vì sao Boà-taùt khoâng quaùn voâ minh, haønh? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi vì tröôùc ñaõ quaùn löôïc roäng, neân khi quaùn aùi, thuû töùc laø quaùn voâ minh, luùc quaùn höõu töùc laø quaùn haønh. Vì vieäc naày neân goïi laø tröôùc ñaõ quaùn cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Neáu vaäy thì khi quaùn giaø cheát, töùc laø quaùn danh saéc saùu nhaäp, xuùc thoï. Luùc quaùn sinh, töùc laø quaùn thöùc, vì sao laïi quaùn nöõa? Ñaùp: Vì tröôùc laø quaùn löôïc, sau laø quaùn roäng, tröôùc khoâng phaân bieät, sau laø phaân bieät Hoûi: Neáu vaäy thöùc khoâng coù roäng löôïc vì sao quaùn laïi? Ñaùp: Duø thöùc khoâng coù roäng löôïc, nhöng vì Boà-taùt raát sôï sinh töû, do ñoù neân phaûi quaùn laïi. Hoûi: Vì sao Boà-taùt nhaøm chaùn laõo, beänh cheát? Ñaùp: Vì tuy tìm nguoàn goác cuûa laõo,

beänh cheát: Do ñaâu maø coù laõo, beänh cheát naày? Bieát töø thöùc noái tieáp nhau sinh. Caùi gì taïo ra thöùc noái tieáp nhau? Bieát töø nghieäp maø coù. Nghieäp töø caùi gì khôûi? Bieát töø phieàn naõo khôûi. Phieàn naõo döïa vaøo ñaâu? Bieát döïa vaøo theå. Boà-taùt kia laïi nghó: Caùi gì taïo ra theå naày? Bieát töø thöùc noái tieáp nhau sinh. Boà- taùt nghó raèng: Töø thöùc noái tieáp nhau, taïo ra taát caû loãi laàm. Do vieäc naày neân Boà-taùt quaùn laïi thöùc, khoâng quaùn veà haønh. Vì haønh khoâng coù nghóa löôïc, roäng neân cuøng vôùi thöùc maø döøng. Hoûi: Neáu vaäy thì voâ minh coù nghóa löôïc, roäng, vì sao khoâng quaùn? Ñaùp: Vì haønh khoâng coù nghóa löôïc, roäng, cho neân khoâng quaùn,

khoâng theå boû haønh, laïi quaùn voâ minh. Vì quaùn phaùp duyeân khôûi neân theo thöù lôùp, khoâng neân vöôït thöù lôùp. Laïi coù thuyeát noùi: Khi Boà-taùt quaùn coù duyeân sinh, töùc quaùn nghieäp danh saéc. Neáu quaùn haønh duyeân thöùc thì cuõng laø quaùn nghieäp danh saéc. Nhö vaäy töùc quaùn khoâng coù khaùc nhau. Laïi chaúng phaûi quaùn baùo danh saéc. Neáu quaùn danh saéc duyeân thöùc thì chính laø quaùn baùo danh saéc. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu khi quaùn coù duyeân sinh, thì ñoù goïi laø quaùn phaùp cuûa duyeân xa. Neáu quaùn haønh duyeân thöùc, thì cuõng quaùn phaùp duyeân xa. Nhö vaäy chính laø quaùn khoâng coù khaùc nhau. Laïi chaúng phaûi quaùn phaùp cuûa duyeân gaàn, neáu quaùn danh saéc duyeân thöùc, thì ñoù laø quaùn phaùp duyeân gaàn. Nhö gaàn, xa, thaân naày, thaân ngöôøi, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu quaùn coù duyeân sinh, thì ñoù laø quaùn phaùp duyeân ñôøi tröôùc. Neáu quaùn haønh duyeân thöùc, thì cuõng laø quaùn phaùp duyeân ñôøi tröôùc, laïi chaúng phaûi quaùn phaùp duyeân coäng sinh. Neáu quaùn danh saéc duyeân thöùc thì chính laø quaùn phaùp duyeân coäng sinh. Laïi coù thuyeát noùi: Thöùc töø hai duyeân sinh: duyeân sinh xa, duyeân sinh trôï baïn. Neáu quaùn coù duyeân sinh thì ñoù laø quaùn duyeân xa, neáu quaùn haønh duyeân thöùc, thì cuõng laø quaùn duyeân xa. Nhö vaäy, töùc laø quaùn khoâng coù khaùc nhau. Laïi chaúng phaûi quaùn phaùp duyeân trôï baïn. Neáu quaùn danh saéc duyeân thöùc thì töùc laø quaùn phaùp duyeân trôï baïn. Laïi coù thuyeát noùi: Vì muoán xa lìa loãi voâ cuøng, neân khi Boà-taùt quaùn laõo, töû, töùc laø quaùn danh saéc, saùu nhaäp, xuùc, thoï cuûa thaân naày. Luùc quaùn sinh, töùc laø quaùn thöùc noái tieáp nhau cuûa thaân naày. Neáu quaùn danh saéc, saùu nhaäp, xuùc, thoï, töùc laø quaùn giaø cheát ôû ñôøi thöù hai, Neáu quaùn voâ minh, haønh, töùc laø quaùn ñôøi thöù ba, cuõng coù theå quaùn ñôøi thöù tö. Quaùn xoay vaàn nhö theá, töùc laø voâ cuøng. Vì muoán lìa loãi nhö theá, neân Boà-taùt khoâng quaùn voâ minh, haønh. Hoûi: Vì sao trong phaàn khôûi taùc, Boà-taùt quaùn möôøi chi, trong phaàn vaéng laëng, laïi quaùn möôøi hai chi? Ñaùp: Boà-taùt gheùt aùc, khôûi taïo ra söï yeâu thích thuù vui vaéng laëng, cho neân quaùn möôøi chi trong phaàn khôûi taùc, quaùn möôøi hai chi trong phaàn vaéng laëng. Nhö noùi: Tyø-kheo! ÔÛ ñoái vôùi taâm thöùc naày, ñaõ xoay trôû laïi. Hoûi: Vì sao Boà-taùt xoay laïi trong taâm thöùc? Ñaùp: Toân giaû Ba xa noùi: Thöùc truù ôû choã nöông. Nhöõng gì laø choã nöông cuûa thöùc? Ñoù laø danh saéc. Vì danh saéc chöa döùt, neân cuøng vôùi thöùc xoay trôû laïi.

Laïi coù thuyeát noùi: Vì duyeân trôû laïi, neân goïi laø xoay trôû laïi. Nhö noùi: Thöùc duyeân danh saéc, cuõng noùi danh saéc duyeân thöùc. Vì thöùc laø duyeân danh saéc, neân noùi xoay trôû laïi vôùi duyeân. Laïi coù thuyeát noùi: Vì hai phaùp naày xoay vaàn duyeân nhau, neân goïi laø xoay trôû laïi vôùi duyeân. Laïi coù thuyeát noùi: Nhö con saâu ño boø theo coû, tröôùc heát, noù ñeå yeân chaân tröôùc ñöôïc roài, môùi di chuyeån chaân sau. Neáu boø ñeán ngoïn coû naøo khoâng coù choã ñaët chaân leân ñöôïc, thì noù quay trôû laïi. Phaùp duyeân kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Boà-taùt nhaøm chaùn laõo, beänh, cheát, truy tìm coäi nguoàn cuûa chuùng: do ñaâu maø coù? Bieát töø thöùc noái tieáp nhau sinh, cho ñeán bieát roõ phieàn naõo nöông theå, roài tìm kieám theå laïi döïa vaøo ñaâu maø coù? Bieát töø thöùc noái tieáp nhau sinh, roài nghó raèng: Taát caû loãi laàm ñeàu sinh ra töø ñaây. Neáu quaùn thöùc duyeân danh saéc thì chính laø quaùn thöùc töông tuïc cuûa thaân naày. Neáu quaùn danh saéc duyeân thöùc, töùc laø quaùn thöùc noái tieáp nhau cuûa thaân trong quaù khöù. Do vieäc naày, neân Toân giaû Phuù-na-xa noùi: Veà nghóa thì lieàn roõ, neáu hai chi sinh, giaø cheát ôû hieän taïi, möôøi chi ôû quaù khöù, thì taùm chi ôû ñôøi keá tröôùc, hai chi ôû ñôøi tröôùc thöù hai, Neáu quaùn loãi laàm cuûa thöùc töông tuïc trong quaù khöù cuûa ñôøi naày, thì thöùc töông tuïc cuûa vò lai cuõng gioáng nhö theá, cho neân lieàn xoay trôû laïi taâm thöùc, choã naøo trong kinh Phaät cuõng ñeàu noùi phaùp duyeân khôûi, duï nhö ñeøn, nhö ñoáng löûa, nhö ngoâi thaønh. Hoûi: Vì sao kinh Phaät noùi phaùp duyeân khôûi nhö ñeøn, cho ñeán nhö ngoâi thaønh? Ñaùp: Vì coù ngöôøi duøng ñeøn duï cho phaùp duyeân khôûi maø ñöôïc hieåu roõ, neân Ñöùc Phaät noùi nhö ñeøn. Neáu duøng duï ñoáng löûa, ngoâi thaønh ñeå ví duï maø ñöôïc hieåu roõ thì Phaät noùi phaùp duyeân khôûi nhö ñoáng löûa, nhö ngoâi thaønh. Laïi coù thuyeát noùi: Hoaëc coù chuùng sinh ñoái vôùi aùi, thuû, coù ngöôøi coøn moät chuùt, coù keû coøn phaàn vöøa vöøa, coù ngöôøi coøn aùi thuû phaàn nhieàu. Neáu ñoái vôùi ngöôøi coøn moät chuùt aùi thuû, Ñöùc Phaät seõ noùi phaùp duyeân khôûi cuõng nhö ñeøn, vôùi ngöôøi toàn taïi phaàn vöøa, thì Phaät seõ noùi phaùp duyeân khôûi cuõng nhö ñoáng löûa, ñoái vôùi keû coøn aùi thuû phaàn nhieàu, thì Phaät seõ noùi phaùp duyeân khôûi nhö ngoâi thaønh. Nhö kinh Phaät noùi voâ minh duyeân haønh, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Vì muoán cho ngöôøi hoaøi nghi ñöôïc quyeát ñònh. Vì sao? Vì theå

cuûa haønh vaø höõu ñeàu laø nghieäp. Coù ngöôøi cho haønh vaø höõu laø moät. Nay vì muoán noùi lyù do ñoù vaø töôùng khaùc nhau giöõa haønh vaø höõu, neân soaïn luaän naày. Hoûi: Theá naøo laø voâ minh duyeân haønh? Ñaùp: Vì hieån baøy roõ raøng neân laäp baøy giaûi thích veà caùc nghieäp töôùng. Neáu gaây ra nghieäp ôû ñôøi khaùc, thì cuõng laøm cho taêng tröôûng nghieäp baùo cuûa ñôøi ñoù. Nay ñöôïc thaân naày, nghieäp kia ñeàu thoï baùo ôû ñôøi naày, ñoù goïi laø voâ minh duyeân haønh. Hoûi: Taïo ra vaø taêng tröôûng coù gì khaùc nhau. Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Khoâng coù khaùc nhau. Vì sao? Vì taïo taùc töùc taêng tröôûng, taêng tröôûng töùc taïo taùc. Laïi coù thuyeát noùi: leõ ra coù khaùc nhau. Vì sao? Vì hoaëc coù ngöôøi vì moät haønh vi aùc neân ñoïa vaøo ñöôøng aùc. Hoaëc coù keû do haønh vi cuûa ba aùc neân ñoïa vaøo ñöôøng aùc. Neáu taïo ra moät haønh vi aùc, leõ ra phaûi

ñoïa vaøo ñòa nguïc, duøng phöông tieän ñình chæ, ñoù goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Neáu haønh vi naày ñaõ hoaøn thaønh, thì cuõng goïi laø taïo taùc, cuõng goïi laø taêng tröôûng. Vì ba haønh vi aùc, seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc, neáu taïo ra moät haønh, hai haønh, thì cuõng goïi laø taïo ra, khoâng goïi laø taêng tröôûng, neáu gaây ñuû caû ba haønh vi aùc thì vöøa goïi laø taïo taùc, vöøa goïi laø taêng tröôûng. Haønh ñoäng thieän ñöôïc sinh trong coõi ngöôøi, coõi trôøi, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu taïo ra moät nghieäp Voâ giaùn, thì seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc, neáu khi duøng phöông tieän thì döøng laïi, ñoù goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Neáu nghieäp naày hoaøn thaønh ñaày ñuû, thì vöøa goïi laø taïo taùc, vöøa goïi laø taêng tröôûng. Neáu gaây ra naêm nghieäp Voâ giaùn thì seõ phaûi ñoïa ñòa nguïc, neáu taïo moät, hai, ba, boán, thì goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng, neáu gaây ñuû naêm nghieäp Voâ giaùn thì goïi laø taïo taùc, vöøa goïi laø taêng tröôûng. Möôøi ñieàu aùc, ñoïa ñöôøng aùc, möôøi vieäc thieän, sinh nôi coõi ngöôøi, coõi trôøi cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Hoaëc do moät nghieäp thieän, ñöôïc sinh trong coõi ngöôøi, hoaëc do nhieàu nghieäp thieän ñöôïc sinh trong coõi ngöôøi. Nhö Boà- taùt do ba möôi hai traêm phöôùc, neân ñöôïc thaân sau cuøng, neáu khi taïo ra ba möôi hai traêm phöôùc, thì ñoù goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng, neáu ñuû ba möôi moät traêm phöôùc, thì goïi laø taïo taùc, cuõng goïi laø taêng töôûng. Laïi coù thuyeát noùi: Nghieäp coù hai thöù: quyeát ñònh, vaø khoâng quyeát ñònh. Neáu ngöôøi gaây ra nghieäp khoâng quyeát ñònh, thì ñöôïc goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng, neáu ngöôøi gaây ra nghieäp quyeát ñònh, thì ñoù goïi laø taïo taùc, cuõng goïi laø taêng tröôûng.

Cuõng theá, taát nhieân laø sinh baùo, taát nhieân khoâng phaûi sinh baùo. Hieän baùo, sinh baùo, haäu baùo, baùo khoâng nhaát ñònh, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Nghieäp coù hai thöù: nghieäp coù phöông tieän vaø nghieäp khoâng coù phöông tieän. Nghieäp coù phöông tieän, coù taïo taùc, coù taêng tröôûng. Nghieäp khoâng coù phöông tieän, coù taïo taùc, khoâng coù taêng tröôûng. Cuõng theá, coá taïo taùc, khoâng coá taïo taùc, coù tö duy tröôùc maø taïo, coù khoâng coù tö duy tröôùc maø taïo, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Nghieäp hoaëc coù laø taïo taùc, chaúng phaûi ñaày, hoaëc laø ñaày, chaúng phaûi taïo taùc, hoaëc laø taïo taùc laø ñaày. Neáu laø taïo taùc laø ñaày, thì ñoù goïi laø taïo taùc cuõng goïi laø taêng tröôûng. Nhöõng tröôøng hôïp khaùc goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu nghieäp baát thieän seõ maéc quaû ñöôøng aùc, neáu nghieäp thieän seõ ñöôïc quaû ngöôøi, trôøi. Nghieäp baát thieän, maéc quaû ñöôøng aùc, ñoù goïi laø taïo taùc, cuõng goïi laø taêng tröôûng, nghieäp thieän ñöôïc quaû ngöôøi, trôøi, ñoù goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Laïi coù thuyeát noùi: Nghieäp baát thieän, hoaëc coù taâm hö hoaïi, phöông tieän khoâng hö hoïai, coù phöông tieän hö hoaïi, taâm khoâng hö hoaïi, coù taâm hö hoaïi, phöông tieän hö hoaïi. Neáu taâm hoaïi, phöông tieän hoaïi, thì ñoù goïi laø taïo taùc, cuõng goïi laø taêng tröôûng. Tröôøng hôïp goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Laïi coù thuyeát noùi: Coù khi taâm thieän ñaày ñuû maø phöông tieän khoâng ñaày ñuû, coù khi phöông tieän ñaày ñuû maø taâm thieän khoâng ñaày ñuû,

coù khi taâm thieän cuõng ñaày ñuû, vaø phöông tieän ñaày ñuû. Taâm thieän ñaày ñuû vaø phöông tieän ñaày ñuû: thì goïi laø taïo taùc, cuõng goïi laø taêng tröôûng. Ngoaøi ra, goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Laïi coù thuyeát noùi: Nghieäp baát thieän, coù khi phaù hoaïi giôùi, khoâng phaù hoaïi kieán, coù khi hoaïi giôùi, hoaïi caû kieán. Hoaïi giôùi, hoaïi kieán: Ñoù goïi laø taïo taùc, cuõng goïi laø taêng tröôûng. Coù tröôøng hôïp khaùc goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Nghieäp thieän nhö theá, töùc laø giôùi ñaày ñuû, kieán ñaày ñuû, noùi cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Coù nghieäp thieän, duøng nghieäp thieän laøm quyeán thuoäc, coù nghieäp thieän duøng nghieäp baát thieän laøm quyeán thuoäc. Nghieäp thieän duøng nghieäp thieän laøm quyeán thuoäc: Ñoù goïi laø taïo taùc, cuõng goïi laø taêng tröôûng. Nghieäp thieän duøng nghieäp baát thieän laøm quyeán thuoäc: Ñoù goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Neáu noùi nghieäp baát thieän, thì traùi vôùi

treân. Laïi coù thuyeát noùi: Gaây ra nghieäp baát thieän, khoâng boû, khoâng xaû, khoâng quôû traùch, khoâng nöông söï ñoái trò, ñoù goïi laø taïo taùc cuõng goïi laø taêng tröôûng. Gaây ra nghieäp baát thieän, boû, xaû quôû traùch, döïa vaøo söï ñoái trò, ñoù goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Laïi coù thuyeát noùi: Coù ngöôøi laøm nghieäp thieän, thöôøng sinh nhôù nghó, coù ngöôøi gaây ra nghieäp thieän, khoâng sanh nhôù nghó. Ngöôøi thöôøng sinh nhôù nghó: ñoù goïi laø taïo ra, cuõng goïi laø taêng tröôûng. Ngöôøi khoâng sinh nhôù nghó: ñoù goïi laø taïo ra, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu gaây ra nghieäp baát thieän khoâng aên naên, thì ñoù goïi laø taïo taùc, cuõng goïi laø taêng tröôûng. Neáu gaây ra nghieäp baát thieän maø aên naên thì goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Cuõng theá, thaáy loãi, khoâng thaáy loãi, vi phaïm ñieàu aùc, höôùng veà ngöôøi khaùc noùi toäi, trôû laïi thöïc haønh nhö phaùp, phaïm ñieàu aùc khoâng höôùng ñeán ngöôøi khaùc noùi loãi, khoâng haønh nhö phaùp, noùi cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu laøm ñieàu aùc, bieát coù baùo thì goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Neáu laøm ñieàu aùc khoâng bieát coù baùo thì goïi laø taïo taùc, cuõng goïi laø taêng tröôûng. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu thöôøng gaây ra nghieäp khoâng tuøy hyû, thì goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Neáu thöôøng gaây ra nghieäp tuøy hyû, thì goïi laø taïo taùc, cuõng goïi laø taêng tröôûng. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu taïo ra haønh ñoäng thieän ôû trong thaân naày, thöôøng sinh taâm thieän thì ñoù goïi laø taïo taùc, cuõng goïi laø taêng tröôûng. Neáu thöïc haønh vieäc thieän, khoâng thöôøng sinh ra taâm thieän, thì goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Taïo ra haønh vi baát thieän, caùch noùi cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu gaây ra nghieäp ñeàu heát, nhö xaây caát ngoâi nhaø, taát caû ñeàu hoaøn thaønh, ñoù goïi laø taïo taùc, cuõng goïi laø taêng tröôûng. Neáu gaây ra nghieäp khoâng ñeàu heát, ñoù goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu gaây ra nghieäp ñöôïc ngöôøi ñoàng haønh khen ngôïi, thì goïi laø taïo taùc, cuõng goïi laø taêng tröôûng. Traùi laïi thì goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Laïi coù thuyeát noùi: Neáu taïo ra haønh hoøa hôïp, thì seõ ñöôïc quaû hoøa hôïp, ñoù goïi laø taïo taùc, cuõng goïi laø taêng tröôûng. Neáu laøm haïnh

hoøa hôïp maø khoâng ñöôïc quaû hoøa hôïp, ñoù doïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Hoøa hôïp haønh möôøi ñieàu thieän ñaày ñuû, seõ ñöôïc quaû ngöôøi, trôøi.

Laïi coù thuyeát noùi: Neáu nghieäp thieän quyeát ñònh hoài höôùng, thì goïi laø taïo taùc, cuõng goïi laø taêng tröôûng. Neáu nghieäp thieän khoâng quyeát ñònh hoài höôùng thì chæ goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Nghieäp baát thieän quyeát ñònh hoài höôùng cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù thuyeát noùi: Nghieäp thieän bò phieàn naõo che laáp, goïi laø taïo ra, khoâng goïi laø taêng tröôûng, khoâng bò phieàn naõo che laáp, thì goïi laø taïo ra, cuõng goïi laø taêng tröôûng. Neáu bò nghieäp thieän che laáp thì goïi laø taïo taùc, khoâng goïi laø taêng tröôûng. Taïo taùc vaø taêng tröôûng, goïi laø khaùc nhau. Neáu nghieäp baùo naày ñöôïc höõu naày, goïi laø voâ minh duyeân haønh, caùc nghieäp quaù khöù nhö theá, phaûi bieát ñeàu goàm nhieáp ôû trong phaàn cuûa haønh. Theá naøo laø thuû duyeân höõu? Neáu gaây ra nghieäp ôû ñaây, cuõng khieán taêng tröôûng, thì nghieäp baùo ôû kia seõ khieán cho höõu noái tieáp nhau ôû vò lai. Caùc nghieäp nhö theá ôû vò lai, phaûi bieát ñeàu goàm nhieáp ôû trong phaàn höõu. Hoûi: Vì sao nghieäp quaù khöù ñöôïc goïi laø haønh, nghieäp hieän taïi goïi laø höõu? Ñaùp: Vì nghieäp quaù khöù ñaõ tieâu tan, ñaõ duïng, ñaõ taïo ra, ñaõ cho quaû, khoâng coù theá löïc vaø baùo ñaõ thaønh thuïc, cuõng nhö phaân ñaõ queùt boû ôû nôi ñaát troáng, khoâng theå naøo coøn sinh khôûi quaû baùo. Do vieäc naày, neân goïi laø haønh, traùi vôùi treân, goïi laø höõu. Hoûi: Voâ minh duyeân haønh, thuû duyeân höõu coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Ñaõ noùi khaùc nhau, ñaây laø quaù khöù, ñaây laø hieän taïi, ñaây laø ñaõ cho quaû, ñaây laø nghieäp cuõ, ñaây laø nghieäp môùi. Hoûi: Nhö lôøi oâng noùi coù theå nhö theá, neân phaûi noùi laø töôùng duyeân sai bieät? Ñaùp: Voâ minh duyeân haønh laø hieån baøy roõ nghieäp, ñaõ noùi roäng nhö treân. Nghieäp duyeân kia, Ñöùc Theá toân noùi laø moät kieát, ñoù laø kieát voâ minh. Thuû duyeân höõu, nghóa laø neáu ñoái vôùi taùc nghieäp naày cho ñeán noùi roäng, thì nghieäp duyeân kia, Ñöùc Theá toân noùi laø taát caû kieát, ñoù laø caùc thuû. Hoûi: Vì sao nghieäp duyeân quaù khöù goïi laø voâ minh, duyeân nghieäp hieän hieän taïi goïi taát caû kieát? Ñaùp: Vì caùc ñôøi quaù khöù khoâng hieän thaáy. Hoûi: Theá naøo laø caùc ñöôøng? Ñaùp: Ñoù laø coõi, sinh, phöông, thôøi, choã taïo taùc, phöông tieän, choã khôûi (choã phöông tieän khôûi) thaân, duyeân khôûi. Ñöôøng: Khoâng bieát xöa ôû ñöôøng naøo taïo ra? Nay coù sinh nghieäp. Sinh laø khoâng bieát sinh ôû ñôøi naøo taïo ra, nay coù nghieäp. Phöông laø khoâng bieát ôû phöông naøo taïo ra, nay coù nghieäp. Thôøi laø khoâng bieát luùc

naøo taïo ra, nay coù nghieäp. Choã taïo taùc, khoâng bieát vì laø saùt sinh, vì laø ñaùnh ñaäp, troùi buoäc, cho ñeán vì laø khoâng coù nghóa noùi laø taïo, nay coù nghieäp. Phöông tieän, laø khoâng bieát vì ôû soá chuùng sinh laøm phöông tieän cho soá phi chuùng sinh taïo ra, nay coù nghieäp. Choã khôûi laø choã taïo tham duïc, saân haän, ngu si, nay coù nghieäp. Thaân laø khoâng bieát laø thaân nam, nöõ taïo ra, nay coù nghieäp, khoâng bieát vì duyeân quaù khöù, vò lai, hieän taïi, hay vì duyeân theo saéc, thanh höông vò, xuùc taïo ra, nay coù nghieäp nhö theá. Vì ñôøi quaù khöù khoâng hieän thaáy, neân noùi duyeân haønh laø voâ minh ñôøi hieän taïi. Ñöôøng

nhö treân ñaõ noùi cho ñeán duyeân ñeàu laø hieän thaáy. Vì theá, nghieäp kia noùi duyeân laø taát caû kieát. Laïi coù thuyeát noùi: Voâ minh quaù khöù duyeân haønh laø phöông tieän ñaõ laøm, laø ñaõ cho quaû, khoâng maïnh meõ, vì khoâng maïnh meõ neân noùi laø voâ minh. Thuû duyeân höõu laø nghieäp hieän taïi, chaúng phaûi ñaõ laøm phöông tieän, chöa cho quaû, taùnh lanh lôïi, do lanh lôïi, neân noùi laø thuû. Laïi coù thuyeát noùi: Nghieäp quaù khöù, khoâng bieát vì töø tham sinh, töø saân sinh hay töø si sinh? Thaân mình, thaân ngöôøi khoâng coù hieän thaáy, nhöng trong phaùp coäng höõu töông öng vôùi phieàn naõo ñeàu coù voâ minh neân noùi laø voâ minh. Veà nghieäp hieän taïi cuûa thaân mình, thaân ngöôøi ñeàu coù theå hieän thaáy, cuõng coù theá bieát sinh ra töø tham, saân, si vaø phieàn naõo khaùc. Cho neân, noùi taát caû kieát. Hoûi: Taát caû nghieäp cuûa caùc A-la-haùn coù laø vì voâ minh duyeân haønh hay laø thuû duyeân höõu? Ñaùp: Khoâng phaûi laø voâ minh duyeân haønh, cuõng chaúng phaûi thuû duyeân höõu. Vì sao? Vì khoâng töø voâ minh sinh, cuõng khoâng töø thuû sinh. Tuy nhieân ñaõ cho quaû, baùo ñaõ chín, phaûi bieát ñeàu goàm nhieáp ôû trong phaàn cuûa haønh, neáu chöa cho quaû, baùo chöa chín thì phaûi bieát nghieäp naày goàm nhieáp trong phaàn höõu, ñaõ lìa chi höõu, khoâng ôû trong chi höõu. Hoûi: Ngöôøi phaøm phu sinh trong coõi Duïc laø ñaõ gaây ra bao nhieâu nghieäp? Ñaùp: Ngöôøi phaøm phu sinh trong coõi Duïc, chöa lìa duïc, coù theå taïo ra boán thöù nghieäp thieän, baát thieän. Ñaõ lìa duïc coõi Duïc, chöa lìa duïc cuûa Sô thieàn, coù theå taïo ra boán thöù nghieäp thieän coõi Duïc, taïo ba thöù nghieäp cuûa Sô thieàn, töø nghieäp hieän baùo. Cuõng theá cho ñeán lìa duïc cuûa Voâ sôû höõu xöù, coù theå taïo ra boán thöù nghieäp thieän coõi Duïc, coù theå taïo ra ba thöù nghieäp cuûa boán ñònh voâ saéc cuûa boán thieàn, töø nghieäp hieän baùo. Ngöôøi phaøm phu sinh trong Sô thieàn chöa lìa duïc coù theå taïo ra boán thöù nghieäp trong Sô thieàn. Neáu lìa duïc Sô thieàn, chöa lìa duïc ñeä Nhò thieàn, coù theå taïo ra ba thöù nghieäp trong Sô thieàn, töø nghieäp sinh baùo, coù theå taïo ba thöù nghieäp trong Nhò thieàn, töø nghieäp hieän baùo. Lìa duïc Nhò thieàn, chöa lìa duïc Tam thieàn, coù theå taïo ba thöù nghieäp trong Sô thieàn, töø nghieäp sinh baùo, coù theå taïo hai thöù nghieäp trong Nhò thieàn, töø nghieäp sinh baùo, hieän baùo, coù theå taïo ba thöù nghieäp trong Tam thieàn, töø nghieäp hieän baùo, cho ñeán lìa duïc Voâ sôû höõu xöù, coù theå taïo ba thöù nghieäp trong Sô thieàn, töø nghieäp sinh baùo, coù theå taïo hai thöù nghieäp trong ba ñònh voâ saéc cuûa Tam thieàn, töø nghieäp sinh baùo, hieän baùo, coù theå taïo ba thöù nghieäp cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, töø nghieäp hieän baùo. Ngöôøi phaøm phu cho ñeán sinh Voâ sôû höõu xöù, chöa lìa duïc, coù theå taïo boán thöù nghieäp cuûa Voâ sôû höõu xöù. Ñaõ lìa duïc, coù theå taïo ba thöù nghieäp cuûa Voâ sôû höõu xöù, töø nghieäp sinh baùo, coù theå taïo ba thöù nghieäp cuûa phi töôûng Phi phi töôûng xöù, töø nghieäp hieän baùo. Ngöôøi phaøm phu sinh Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, coù theå taïo boán thöù nghieäp. Baäc Thaùnh sinh trong coõi Duïc chöa lìa duïc, coù theå taïo boán thöù nghieäp. Neáu ñaõ lìa duïc coõi Duïc, chöa lìa duïc Sô thieàn, coù theå taïo hai thöù nghieäp thieän coõi Duïc, töø nghieäp sinh baùo, haäu baùo, coù theå taïo ba thöù nghieäp cuûa Sô thieàn, töø nghieäp hieän baùo. Lìa duïc Sô thieàn, chöa lìa duïc Nhò

thieàn, coù theå taïo hai thöù nghieäp coõi Duïc, nhö tröôùc ñaõ noùi. Neáu laø phaùp khoâng thoái chuyeån, thì chæ coù theå taïo moät thöù nghieäp cuûa Sô thieàn, nghóa laø nghieäp baùo baát ñònh. Neáu laø phaùp thoái lui thì coù theå taïo ra ba thöù nghieäp, tröø nghieäp hieän baùo, coù theå taïo ba thöù nghieäp trong Nhò thieàn, tröø nghieäp hieän baùo. Lìa duïc cuûa Nhò thieàn, Tam thieàn, Töù thieàn, phaûi bieát noùi cuõng gioáng nhö theá. Chöa lìa duïc cuûa Khoâng xöù, coù theå taïo ra hai thöù nghieäp coõi Duïc, tröø nghieäp, sinh baùo haäu baùo. Neáu laø phaùp baát thoái thì coù theå taïo moät thöù nghieäp trong Töù thieàn, nghóa laø nghieäp baùo baát ñònh. Neáu laø phaùp thoái lui thì coù theå taïo ba thöù nghieäp, tröø nghieäp hieän baùo, coù theå taïo ba thöù nghieäp cuûa Khoâng xöù, tröø nghieäp hieän baùo. Neáu gaây ra nghieäp sinh baùo, khoâng gaây ra nghieäp haäu baùo, neáu gaây ra nghieäp haäu baùo thì seõ khoâng gaây ra nghieäp sinh baùo, cho ñeán lìa duïc cuûa Voâ sôû höõu xöù, chöa lìa duïc cuûa phi töôûng Phi phi töôûng, coù theå taïo hai thöù nghieäp coõi Duïc nhö tröôùc ñaõ noùi. Neáu laø phaùp baát thoái thì coù theå taïo moät thöù nghieäp cuûa ba voâ saéc cuûa Töù thieàn, nhö tröôùc ñaõ noùi. Neáu laø phaùp thoái lui thì coù theå taïo ba thöù nghieäp nhö tröôùc ñaõ noùi. Coù theå taïo ba thöù nghieäp cuûa phi töôûng Phi phi töôûng xöù, nhö noùi ôû Khoâng xöù. baäc Thaùnh sinh trong Sô thieàn, chöa lìa duïc Sô thieàn, coù theå taïo ba thöù nghieäp cuûa Sô thieàn, tröø nghieäp haäu baùo. Lìa duïc Nhò thieàn, chöa lìa duïc Sô thieàn, coù theå taïo hai thöù nghieäp cuûa Sô thieàn, tröø nghieäp haäu baùo,

sinh baùo, coù theå taïo ba thöù nghieäp cuûa Nhò thieàn, tröø nghieäp hieän baùo. Ñaõ lìa duïc Nhò thieàn, chöa lìa duïc Tam thieàn, coù theå taïo hai thöù nghieäp cuûa Sô thieàn, tröø nghieäp sinh baùo, haäu baùo, coù theå taïo moät thöù nghieäp Nhò thieàn, nghóa laø nghieäp baùo baát ñònh, coù theå taïo ba thöù nghieäp cuûa Tam thieàn, tröø nghieäp hieän baùo, cho ñeán lìa duïc cuûa Töù thieàn, chöa lìa duïc cuûa Khoâng xöù, coù theå taïo hai thöù nghieäp cuûa Sô thieàn, nhö tröôùc ñaõ noùi, coù theå taïo moät thöù nghieäp cuûa Tam thieàn coøn laïi, nghóa laø nghieäp baùo baát ñònh, coù theå taïo hai thöù nghieäp cuûa Khoâng xöù, tröø nghieäp hieän baùo, haäu baùo. Cho ñeán lìa duïc cuûa Voâ sôû höõu xöù, chöa lìa duïc cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, coù theå taïo hai thöù nghieäp cuûa Sô thieàn, nhö tröôùc ñaõ noùi. Coù theå taïo moät thöù nghieäp cuûa ba ñònh voâ saéc cuûa Tam thieàn coøn laïi, nghóa laø nghieäp baùo baát ñònh, coù theå taïo hai thöù nghieäp cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, tröø nghieäp hieän baùo haäu baùo. Nhö noùi sinh Sô thieàn, phaûi bieát sinh Tam thieàn coøn laïi cuõng gioáng nhö theá. Söï khaùc nhau trong ñaây: Sinh trong ba thieàn coøn laïi, chöa lìa duïc cuûa ñòa mình, coù theå taïo boán thöù nghieäp. Baäc Thaùnh sinh Khoâng xöù, chöa lìa duïc cuûa ñòa kia, coù theå taïo hai thöù nghieäp cuûa Khoâng xöù, tröø nghieäp haäu baùo, sinh baùo. Ñaõ lìa duïc cuûa Khoâng xöù, chöa lìa duïc cuûa Thöùc xöù, coù theå taïo hai thöù nghieäp Khoâng xöù, nhö tröôùc ñaõ noùi, coù theå taïo hai thöù nghieäp cuûa Thöùc xöù, tröø nghieäp hieän baùo, haäu baùo. Cho ñeán lìa duïc cuûa Voâ sôû höõu xöù, chöa lìa duïc cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, coù theå taïo hai thöù nghieäp cuûa Khoâng xöù, nhö tröôùc ñaõ noùi, coù theå taïo moät thöù nghieäp cuûa Thöùc xöù, Voâ sôû höõu xöù,

nghóa laø nghieäp baùo baát ñònh, coù theå taïo hai thöù nghieäp cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, tröø nghieäp hieän baùo, haäu baùo. Sinh Voâ sôû höõu xöù, nhö theá cuõng noùi nhö vaäy. Baäc Thaùnh sinh Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, neáu lìa duïc, hoaëc chöa lìa duïc, coù theå taïo hai thöù nghieäp cuûa xöù kia, tröø nghieäp sinh baùo, haäu baùo. Truù trong aám coõi Duïc, coù theå taïo hai möôi hai thöù nghieäp, trôû laïi trung aám ñeå tieáp chòu baùo ñònh, baát ñònh. Cuõng theá, Ca-la-la, A-phuø-ñaø, Tyø-thi, Giaø-na, Ba-la-sa-khö, treû nhoû, ñoàng töû, thieáu nieân, trung nieân, giaø nua, ñeàu thoï quaû baùo ñònh, baát ñònh. Thôøi gian truï Ca-la-la, coù theå taïo hai möôi thöù nghieäp. Luùc trôû laïi Ca-la-la, thoï quaû baùo ñònh, baát ñònh, cho ñeán luùc giaø ñeàu thoï quaû baùo ñònh, baát ñònh, cho ñeán luùc truù trong tuoåi giaø, taïo hai thöù nghieäp, thôøi gian trôû laïi tuoåi giaø, thoï hai thöù baùo, laø baùo ñònh, baát ñònh. Hoûi: Truù trong trung aám gaây ra nghieäp, thoï baùo trong sinh aám, baùo naày laø sinh baùo hay hieän baùo?

Ñaùp: Phaûi noùi laø hieän baùo, khoâng neân noùi laø sinh baùo. Vì sao? Vì trung aám töùc laø sinh thaân naày.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.